

שירותים חברתיים כ" מוצר ציבורי"

ישנים שירותים, בעלי אופי "יחודי", שהשוק הפרט' מתקשה לתת להם מענה. שירותים אלה על הממשלה לספק לאזרחים. הדרך היחידה למימון הוא מסוי. דוגמה טובה – שירות בטחון-חוץ, הגנת המדינה מאויבים. הביטחון הוא מוצר הכרחי שככל AZRAH CHIB OTON. "יחודיות המוצר מתבטאת בשני היבטים עיקריים: אי אפשר להפסיק את אספקת המוצר לאזרח שמסרב לשלם מיסים; אין שום דרך לחיב AZRAH BTSHLOM LEPI MIDAT "SHIRUTI HABITZON" SHAHO AZRAH. צריכת שירות בטחון על ידי AZRAH NOSF (עליה חדש או תינוק שנולד) אינה פוגעת בזמןנות המוצר עבור יתר האזרחים. מוצרים בעלי APION צהה הם "מוצרים ציבוריים" אשר על הממשלה לספק לאזרחה. דוגמה אחרת היא שירות ניקיון רחובות – אי אפשר למנוע מתושב שאינו משלם ארנונה לעירייה מהנהנות מניקיון הרחוב. לכן, ניקיון הרחוב צריך להיות ממומן על ידי מס שהעירייה מטילה על התושבים. לעומת זאת אין תמרץ לספק מוצר ציבורי כי תמיד יהיה "צרכנים" ש"יתפסו טרמף" על המוצר שזמן בכל מקרה, יהנו ממנו ולא ישלמו עבורו.

הגדירה אחרת, חופפת מעט, של מוצר ציבורי היא מוצר בעל "השפעות חיצונית" – מוצר שמניב תועלת לא רק לצרכן הישיר אלא גם לסייעתו, לחברה כולה. ברוב מדינות המערב מקובל להגיד "חינוך" כמוצר בעל "השפעות חיצונית" – לחברה כולה נהנית כאשר הפרט זוכה לחינוך טוב, לשירותי בריאות טובים או אינם מכור לשם.

המסד הפליטי במדינות המערב, וגם רוב הציבור, רואים הצדקה במימון מעורבות ממשלה באספקת שירותים שמאופיינים כמורים ציבוריים ומוצרים בעלי השפעות חיצונית. הנטייה במדינות הסוציאל-דמוקרטיות היא להרחיב את הגדרת "המורים החברתיים" שבאחריות הממשלה, ככיסוי אידיאולוגי למעורבות עמוקה של הממסד בח' האזרחות.

כרגע, הכל שאלת של מינון. תרופה עשויה בהחלטת לעזר לחולה, אך במינון גבוה מדי החולה ימות. במדינת ישראל המינון גבוה מדי' ...

כמעט הכל מוצר או שירות יש "השפעות חיצונית". אזהר שבבעלותו
דירה מרוצה יותר מאשר הגר בשכירות. האם כדי "לרצה" את כל
הציבור על הממשלה לדאוג לדיר לכול? הרי החברה יכולה להניאת
משמעות רצון של אזרחיה שלא נאלצים לגור בדוחק. חלון ראווה של
חנות, המעובד יפה, בהחלט תורם לסייעתה – האם על הממשלה
לעוזר לבני עסקים בעיצוב חלון הרואה של חנותם?

התפתחות הטכנולוגית, במיוחד בתחום התקשות והמידע, מרחיבה
את המוצרים והשירותים בעלי "השפעות חיצונית" – מוצרים
שהנהנה הוא לא רק הצרכן הישיר, או הסובל הוא לא רק העבריין,
אלא הסביבה כולה. הקלות שבгадרה סופת של "השפעות
חיצונית" נוכה מכך למגזר הפוליטי ומאפשרת להציג כל מס חדש,
כל משרד ממשלתי ולהילך ביורוקרטי כרצון "להיטיב עם הציבור"
במקום כליל לחלוקת גובים למקורבים.

בעידן החדש תספק הממשלה רק שירותים בעלי אופי ציבורי מובהק
כגון בטיחון-צבא-משטרה-משפט. ביצוע אספקת מוצרים אלה יכול
להתבסס במידה רבה על המגזר הפרטני. כל מוצר או שירות שנייתן
לח"ב עבורי בתשלום ישיר יספק על ידי המגזר הפרטני-עסק. אזהר
שרוצה לקנות השכלה – ישלם לאוניברסיטה, חולה שרוצה להבריא
– ישלם לרופא. ניתן להקל על התשלום במבחן דרכיהם כולל תכניות
חיסכון ופוליסות ביטוח. המעטים שדים אינה משגת ייעזר בעמותות
צדקה פילנתרופיות. לעומת זאת, הממשלה כן תפעל בנושא בריאות
ציבורית, כगון מניעת הפצת מחלות מדבקות או פיקוח על יבוא מוצר
חקלאות למניעת "יבוא" מחלות לצומח. שירותים בעלי אופי ציבורי
מובהקי.